

RIKSDAGENS SVAR 93/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om advokater och 6 § la- gen om statliga rättshjälpsbyråer

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om advokater och 6 § lagen om statliga rättshjälpsbyråer (RP 54/2004 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 5/2004 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om advokater

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 12 december 1958 om advokater (496/1958) 6 a §,
sådan den lyder i lagarna 197/1992 och 1249/1999,
ändras 2, 6, 7, 9 och 10 §,
av dem 2 och 10 § sådana de lyder i lagarna 197/1992 och 1249/1999, 7 § sådan den lyder delvis
ändrad i sistnämnda lagar samt 9 § sådan den lyder i lag 458/1999 och i nämnda lag 1249/1999, samt
fogas till lagen nya 7 a—7 j § som följer:

2 §

I advokatföreningens stadgar skall uppges åtminstone

- 1) föreningens namn,
- 2) den kommun i landet som är föreningens hemort,
- 3) föreningens syfte,
- 4) vilka avgifter en medlem är skyldig att betala och hur de fastställs,
- 5) hur föreningens styrelse sammansätts och för hur lång tid den väljs,
- 6) när föreningens räkenskaper avslutas och hur granskningen av dem och av förvaltningen verkställs,

7) på vilket sätt delegationen väljs och hur dess verksamhet i övrigt ordnas samt när ordinarie delegationsmöte hålls och, om flera ordinarie möten skall hållas, vilka ärenden som skall behandlas vid vart och ett av dem,

8) på vilket sätt meddelanden delges föreningens medlemmar,

9) hur föreningens stadgar godkänns, samt

10) hur föreningens tillgångar skall användas, om föreningen upplöser sig eller upplöses.

I föreningens stadgar kan tas in även andra sådana bestämmelser om föreningen och dess medlemmar som är nödvändiga med tanke på föreningens verksamhet.

Advokatföreningens stadgar och ändringar i dem fastställs genom beslut av justitieministeriet och publiceras i Finlands författningssamling efter att de godkänts på det sätt som föreskrivs i föreningens stadgar.

6 §

Advokatföreningens styrelse skall se till att advokaterna när de uppträder inför domstol eller någon annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet uppfyller sina förpliktelser. En advokat är skyldig att lämna styrelsen de uppgifter som behövs för denna tillsyn. En advokat skall även tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans eller hennes byrå, när styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsynen, och härvid visa de handlingar som skall granskas vid inspektionen. En styrelsemedlem och den som genomför en inspektion får inte obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Vid avgörandet av ärenden som gäller medlemskap i advokatföreningen handlar styrelsemedlemmarna under tjänsteansvar.

Justitiekanslern har rätt att anhängiggöra ett sådant tillsynsärende som avses i 7 c § om han anser att en advokat inte uppfyller sina förpliktelser. Justitiekanslern har likaså rätt att yrka att advokatföreningens styrelse vidtar åtgärder mot en advokat om denne enligt justitiekanslern inte är behörig att vara advokat. Advokatföreningens styrelse och en advokat är skyldiga att till justitiekanslern lämna de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för utförandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på justitiekanslern.

7 §

Advokatföreningens tillsynsnämnd (*tillsynsnämnden*) handlägger och avgör sådana tillsynsärenden som avses i 7 c § och ger rekommendationer i sådana arvodestvister mellan en advokat och dennes klient som avses i 7 e §.

Om en advokat till följd av omständigheter som framkommit vid behandlingen av ett tillsynsärende konstateras ha handlat i strid med 5 §

1 mom. skall tillsynsnämnden bestämma en *disciplinär påföljd* för advokaten. Påföljderna är uteslutning ur advokatföreningen, påförande av en påföljdsavgift, varning och anmärkning.

Om en advokat i sitt uppdrag handlar ohederligt eller på annat sätt uppsåtligt kränker någon annans rätt, skall advokaten uteslutas ur advokatföreningen. Om det finns förmildrande omständigheter för advokatens förfarande, kan advokaten åläggas att betala en påföljdsavgift eller tilldelas en varning.

Handlar en advokat annars i strid med god advokatsed, skall advokaten tilldelas en varning eller en anmärkning. Om en advokat upprepade gånger gör sig skyldig till ett sådant förfarande som avses i detta moment eller i 3 mom. eller om det annars finns försvårande omständigheter, kan advokaten uteslutas ur advokatföreningen eller åläggas att betala en påföljdsavgift. Detta moment tillämpas också om en advokat begår en gärning som är ägnad att minska aktningen för advokatkåren.

Påföljdsavgiften, som betalas till advokatföreningen, är minst 500 och högst 15 000 euro, och vid påförandet av avgiften beaktas bland annat hur klandervärt advokatens förfarande har varit, advokatens erfarenhet av advokatuppdrag och advokatens ekonomiska förhållanden, så att påföljden står i ett rättvist förhållande till förfarandet.

Tillsynsnämnden kan bestämma att ett beslut om uteslutning skall iakttas trots ändringssökande.

En advokat som har registrerats i EU-registret skall avföras ur registret under samma förutsättningar som en advokat skall uteslutas ur föreningen.

7 a §

Tillsynsnämnden består av en ordförande samt åtta andra medlemmar och en personlig suppleant för var och en av de sistnämnda. Ordföranden samt fem av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidatexamen och är för-

trogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Mandattiden för tillsynsnämndens medlemmar och suppleanter är tre år.

Advokatföreningens delegation väljer tillsynsnämndens ordförande samt de medlemmar som tillhör advokatkåren och en suppleant för var och en av dem. Statsrådet utnämner på framställning av justitieministeriet och efter att ministeriet fått ett tillstyrkande utlåtande från advokatföreningen om de föreslagna personernas behörighet för uppdraget de tre medlemmar i tillsynsnämnden som inte hör till advokatkåren samt deras personliga suppleanter. I begäran om utlåtande skall ställas upp dubbelt så många kandidater som det antal medlemmar som skall väljas.

Tillsynsnämndens medlemmar handlar under domaransvar, och de får inte obehörigen röja i lag sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om vid behandlingen av ett tillsynsärende eller en arvodestvist.

7 b §

Tillsynsnämnden kan vara uppdelad på tre sektioner. Tillsynsnämnden bestämmer sektionernas sammansättning så att varje sektion som medlemmar har två advokater och en person som inte hör till advokatkåren. Ordförande för sektionerna är tillsynsnämndens ordförande samt de två vice ordförande som tillsynsnämnden varje år väljer inom sig. Vid behandlingen av en arvodestvist i en sektion är dock den medlem som inte hör till advokatkåren ordförande.

Ärendena behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. Tillsynsnämndens plenum är beslutfört när ordföranden eller en vice ordförande och minst sex andra medlemmar är närvarande. En sektion i tillsynsnämnden är beslutfört när alla dess medlemmar är närvarande.

Om det uppstår meningsskiljaktigheter avgörs ärendet genom omröstning med iakttagande av samma förfarande som vid en kollegial domstol. Vid behandlingen av ett tillsynsärende iakttas dock det omröstningsförfarande som fö-

reskrivs i 10 kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

7 c §

Ett tillsynsärende blir anhängigt när advokatföreningens byrå i fråga om en advokat mottar ett skriftligt klagomål eller en anmälan från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende blir också anhängigt när advokatföreningens styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Om ett klagomål är så bristfälligt att ärendet inte kan avgöras på basis av klagomålet, skall klaganden uppmanas att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Klaganden skall samtidigt informeras om på vilket sätt klagomålet är bristfälligt och om att tillsynsnämnden kan lämna ärendet utan prövning om klaganden inte följer uppmaningen att komplettera klagomålet. Ett klagomål som gäller ett ärende som har avgjorts tidigare uppställs inte till prövning i tillsynsnämnden om inte ny utredning som inverkar på saken läggs fram i klagomålet.

Om det har gått längre tid än fem år från de händelser som klagomålet gäller, kan ärendet lämnas utan prövning.

7 d §

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller uteslutning ur advokatföreningen eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utesluts ur advokatföreningen eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir tillräckligt utredd.

7 e §

En arvodestvist blir anhängig när advokatförningens byrå mottar en skriftlig ansökan från en advokats huvudman eller någon annan klient. Om ansökan är så bristfällig att ärendet inte kan avgöras på basis av ansökan, skall sökanden uppmanas att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Sökanden skall samtidigt informeras om på vilket sätt ansökan är bristfällig och om att tillsynsnämnden kan lämna ansökan utan prövning om sökanden inte följer uppmaningen att komplettera den.

Parter i förfarandet i en arvodestvist är advokaten och det bolag för vars räkning advokaten har handlat samt sökanden. Advokaten och det bolag för vars räkning advokaten har handlat skall ges tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs. Sökanden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens och bolagets bemötande.

En arvodestvist behandlas i en av tillsynsnämndens sektioner i ett skriftligt förfarande. Sektionen kan ordna muntlig förhandling, till vilken parterna skall kallas.

Någon rekommendation ges inte, om sökandens rätt att yrka på sänkning av arvodet har preskriberats enligt lag.

En rekommendation är inte verkställbar, och den har inte samma rättsverkningar som en dom.

7 f §

Om samma arvodestvist är anhängig både vid domstol och i tillsynsnämnden och advokatens klient underrättar domstolen om detta innan klienten svarar i huvudsaken, skall behandlingen av ärendet vid domstolen avbrytas tills tillsynsnämnden har givit sin rekommendation.

7 g §

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling.

I handlingen skall anges

- 1) ärendeslaget och dagen för avgörandet,
- 2) parternas och klagandens namn,
- 3) de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken jämte motivering,
- 4) motiveringen till avgörandet,
- 5) de lagrum, de punkter i advokatföreningens stadgar och de anvisningar om god advokat sed som har tillämpats i saken,
- 6) slutresultatet, samt
- 7) namnet på dem som har hört till den samsättningsutskott som avgjort saken och deras ställning samt om omröstning har ägt rum; om omröstning har ägt rum, skall de avvikande meningarna fogas till den handling som innehåller avgörandet.

Till avgörandet i en arvodestvist skall fogas anvisningar om hur sökanden skall gå till väga om han vill föra arvodestvisten till domstol.

7 h §

I den offentliga dagbok som advokatföreningen skall föra över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, advokaten och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet och slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är. I dagboken antecknas dessutom huruvida advokaten har följt tillsynsnämndens arvodesrekommendation.

Uppgifterna om ett ärende stryks ur den offentliga dagboken enligt följande:

- 1) uppgifter om uteslutning och påföljdsavgift tio år efter att avgörandet gavs,
- 2) uppgifter om varning sex år efter att avgörandet gavs, och
- 3) uppgifter om anmärkning och om att påföljd inte har bestämts tre år efter att avgörandet gavs.

Uppgifterna om en arvodestvist stryks tre år efter att rekommendationen gavs.

En uppgift stryks dock inte, om i dagboken beträffande advokaten i fråga finns en sådan ny-

are uppgift om en påföljd eller en rekommendation om sänkning av arvodet som ännu inte kan strykas enligt 2 eller 3 mom.

7 i §

Ett offentligt referat skall utarbetas över ett avgörande i ett tillsynsärende och i en arvodestvist. I referatet skall anges

- 1) ärendeslaget och dagen för avgörandet,
- 2) namnet på advokaten i fråga och, i en arvodestvist, även namnet på advokatbolaget,
- 3) ärendet och motiveringen till avgörandet i huvuddrag,
- 4) de lagrum, de punkter i advokatföreningens stadgar och de anvisningar om god advokat-sed som har tillämpats i saken,
- 5) slutresultatet, samt
- 6) namnet på dem som har hört till den sammansättning som avgjort saken och deras ställning samt om omröstning har ägt rum; om omröstning har ägt rum, skall till referatet fogas det slutresultat jämte motivering som de medlemmar som varit av avvikande mening har understött.

Advokatföreningen skall hålla det offentliga referatet tillgängligt för allmänheten så länge uppgifterna om avgörandet enligt 7 h § finns antecknade i den offentliga dagboken.

7 j §

I fråga om offentligheten för en handling som har tillställts tillsynsnämnden med tanke på behandlingen av ett tillsynsärende eller en arvodestvist och i fråga om offentligheten för en handling som innehåller avgörandet i ett tillsynsärende eller en arvodestvist gäller vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) bestäms om myndighetshandlingar, om något annat inte följer av tystnadsplikten för advokater.

En handling blir dock inte offentlig förrän tillsynsnämnden har givit sitt avgörande eller avgörandet finns tillgängligt för dem som är delaktiga i saken.

9 §

En advokat som förlorar medborgarskapet i en sådan stat som avses i 3 § eller som är försatt i konkurs eller vars handlingsbehörighet har begränsats upphör att vara medlem av advokatföreningen, och styrelsen skall avföra advokaten ur advokatregistret.

Om en advokat som registrerats i EU-registret upphör att vara advokat i sitt hemland, skall advokaten avföras ur EU-registret.

Om en advokat inte längre uppfyller behörighetsvillkoren enligt 3 § 1 mom. 1 punkten, skall styrelsen utesluta advokaten ur föreningen.

En advokat som upphör att utöva advokatverksamhet eller som av skäl som nämns i 3 § 4 mom. inte längre har rätt att vara advokat skall anhålla om utträde ur advokatföreningen. Anhåller advokaten inte utan dröjsmål om utträde, skall styrelsen utesluta advokaten ur föreningen.

Innan sådana åtgärder som avses i 3 och 4 mom. vidtas skall advokaten ges tillfälle att bli hörd vid en av styrelsen ordnad muntlig förhandling.

Advokatföreningens styrelse kan med avvikelse från 4 mom. bevilja en advokat som upphör att utöva advokatverksamhet på grund av att han eller hon går i pension och som omedelbart före pensioneringen utövat sådan verksamhet i minst tio år tillstånd att förbli medlem av föreningen.

10 §

Den vars ansökan enligt 3 § 4 mom. eller 4 § 1 mom. har avslagits eller som har vägrats registrering i EU-registret eller för vilken har bestämts en disciplinär påföljd eller som har avförts ur advokatregistret eller EU-registret, har rätt att hos Helsingfors hovrätt anföra besvär över beslut av advokatföreningens styrelse och tillsynsnämnd.

Justitiekanslern har rätt att anföra besvär över styrelsens och tillsynsnämndens beslut i ärenden som avses i 7 och 9 §.

Tiden för anförande av besvär är 30 dagar. Besvärstiden börjar den dag då beslutet delgavs. Besvärsskriften, som skall riktas till Helsingfors hovrätt, skall senast den sista dagen av den före-

skrivna tiden och före utgången av den arbetstid som iakttas vid statens ämbetsverk lämnas in till advokatföreningens byrå, vid äventyr av att talan går förlorad. Advokatföreningen skall utan dröjsmål tillställa hovrätten besvärsskriften jämte bilagor samt en kopia av det överklagade beslutet och sitt utlåtande med anledning av besvären.

Hovrätten skall när den behandlar ett besvärshärende ge justitiekanslern, advokatföreningen och klaganden tillfälle att bli hörda med anledning av besvären och att vid behov lägga fram bevisning och annan utredning i saken.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på tillsynsärenden och arvodestvister som är anhängiga när denna lag träder i kraft. Beträffande påföljderna tillämpas på advokatens handlingar och försummelser den lag som leder till en lindrigare påföljd för advokaten.

Mandattiden för de som är medlemmar av disciplinnämnden när denna lag träder i kraft fortgår till utgången av den tid för vilken de blivit valda. Utan hinder av 7 a § 1 mom. är mandattiden för den tredje av de medlemmar av tillsynsnämnden som inte hör till advokatkåren samt dennes suppleant ett år när de väljs första gången.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 5 april 2002 om statliga rättshjälpsbyråer (258/2002) 6 § 2 mom. som följer:

6 §

De offentliga rättsbiträdena står under advokatföreningens tillsyn så som bestäms i 6, 7 och 7 a—7 d § i lagen om advokater (496/1958). I fråga om de offentliga rättsbiträde-

nas rätt att anföra besvär över ett avgörande i ett tillsynsärende samt i fråga om behandlingen av besvären gäller vad som föreskrivs i 10 § i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 juni 2004